

6 Helsetilstand

6.1 Forekomst av smittsomme sykdommer

Kommunelegen overvåker forekomsten av allmenfarlige smittsomme sykdommer gjennom MSIS-meldinger. Det har ikke vært noen store variasjoner eller trender de siste åtte årene.

6.2 Forekomst av ikke-smittsomme sykdommer

Hjertesykdom, hjerneslag, lungekreft, tykktarmskreft og kols er de fem største årsakene til tapte leveår i Norge. Risikofaktorer: røyking, fysisk inaktivitet og et ugunstig kosthold. (Stortingsmelding 19., 2014-2015).

For å si noe om forekomsten av ikke-smittsomme sykdommer har vi valgt å se på forekomst av ulike sykdommer blant brukerne av primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten, bruk av legemidler for disse sykdommene og dødelighet. Legemiddelbruk er en indikator på sykdomsforekomst i befolkningen, men bruk av legemidler forskrevet på resept påvirkes også av tilgang til lege og forskrivningspraksis blant legene. Informasjon om tidlig død (her definert som død før 75 års alder) av gitte sykdomsgrupper gir oss viktig informasjon om hvor vi bør sette inn forebyggende tiltak. Samtidig vil ikke dagens dødsårsaksmønster nødvendigvis gjenspeile befolkningens levevaner de siste årene.

Vi ser at vi har litt større forekomst av hjerte- og karsykdommer, lungekreft og kols enn landsgjennomsnittet. Det viktigste forebyggingstiltaket for å redusere dette er å få folk til å slutte og røyke.

6.3 Hjerte- og karsykdommer

Vi har flere med hjerte- og karsykdommer enn landsgjennomsnittet, men er på omtrent samme nivå som nabokommunene våre.

Vi ligger høyere enn landsgjennomsnittet i bruk av midler mot hjerte- og karsykdommer og kolesterolsenkende midler. Økningen i bruken av disse medisinene er størst blant de som er eldre enn 44 år.

Til tross for dette har vi lavere dødelighet på grunn av hjerte og karsykdommer, sammenlignet med andre kommuner og landet som helhet.

For hjerte- og karsykdommer er medisinbruken nokså lik mellom kjønnene, mens det er litt flere menn enn kvinner som tar kolesterolsenkende midler.

Forekomst av hjerte- og karsykdommer i primærhelsetjenesten, per 1000 innbyggere 0-74 år

	Lindesnes	Mandal	Marnardal	Birkenes	Vest- Agder	Landet u/Oslo
Hjerte- og karsykdom, 2011-2013	126	117	122	122	106	105
Hjerte- og karsykdom, 2012-2014	122,5	117,1	115,5	122,3	108,2	105,8

Kilde: Folkehelseinstituttet

Legemiddelbrukere, 0-74 år, tall per 1000 (2011-2013)

	Lindesnes	Mandal	Marnardal	Birkenes	Vest- Agder	Hele landet
Hjerte- og karsykdommer 2009-2011	144,2	142,2	146,8	133,4	132,6	133,4
Hjerte- og karsykdommer 2011-2013	152,5	145,6	158,9	142,5	137,8	137,3
Hjerte- og karsykdommer 2013-2015	154,9	148,2	162,1	145,9	141,6	140,3
Kolesterolsenkende midler 2011-2013	102,8	95,9	111,9	84,6	92,3	79,2
Kolesterolsenkende midler 2013-2015	99,9	97	112,5	88	94,2	79,3

Kilde: Folkehelseinstituttet

Utvikling i bruk av legemidler over tid; Lindesnes kommune

	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011	2010-2012	2011-2013
Midler mot hjerte- og karsykdommer	130,3	134,1	138,4	144,2	149,4	152,5
Kolesterolsenkende midler	84,7	88,2	93,7	99	102,2	102,8

Dødelighet på grunn av hjerte- og karsykdom (0-74 år) per 100 000

	Lindesnes	Mandal	Marnardal	Birkenes	Vest- Agder	Hele landet
1993-2002	85,1	119,4	94,1	118,7	105,9	115,1
1999-2008	37,1	71,8	31,3	70,7	68,9	77
2003-2012	33,9	50,7	53,4	57,7	53,4	62,2

Kilde: Folkehelseinstituttet

6.4 Muskel og skjelettsykdommer

Vi har litt flere innbyggere med muskel- og skjelettsykdommer enn snittet for hele landet.

Forekomst av muskel- og skjelettsykdommer i primærhelsetjenesten, per 1000 innbyggere 0-74 år

	Lindesnes	Mandal	Marnardal	Birkenes	Vest- Agder	Hele landet
Muskel og skjelett, 2011-2013	291	282	301	280	270	258
Muskel og skjelett, 2012-2014	292,4	283,4	305,7	283,1	276	262

Kilde: Folkehelseinstituttet

6.5 Kreft

Tallet på nye krefttilfeller øker, men vi har nå litt færre enn landsgjennomsnittet. Dødeligheten på grunn av kreft går ned.

Vi har atskillig flere tilfeller av lungekreft enn landsgjennomsnittet, men færre som får diagnosen tykk- og endetarmskreft. Det er litt flere menn enn kvinner som får diagnosen lungekreft.

Nye tilfeller av kreft per 100 000 innbyggere per år. (gjennomsnitt for 10-årsperioder).

	Lindesnes	Mandal	Marnardal	Birkenes	Vest- Agder	Hele landet
Kreft, nye tilfeller 1994-2003	537,9	551,7	457,3	538	539,3	493,4
Kreft, nye tilfeller 1999-2008	554,6	599,9	488,8	581,4	578,8	537,9
Kreft, nye tilfeller 2004-2013	558,6	624,6	565	546,4	604,4	581,4
Tykk- og endetarmskreft, nye tilfeller 2004-2013	54,6	69,4	48,1	57,5	74,4	77,2

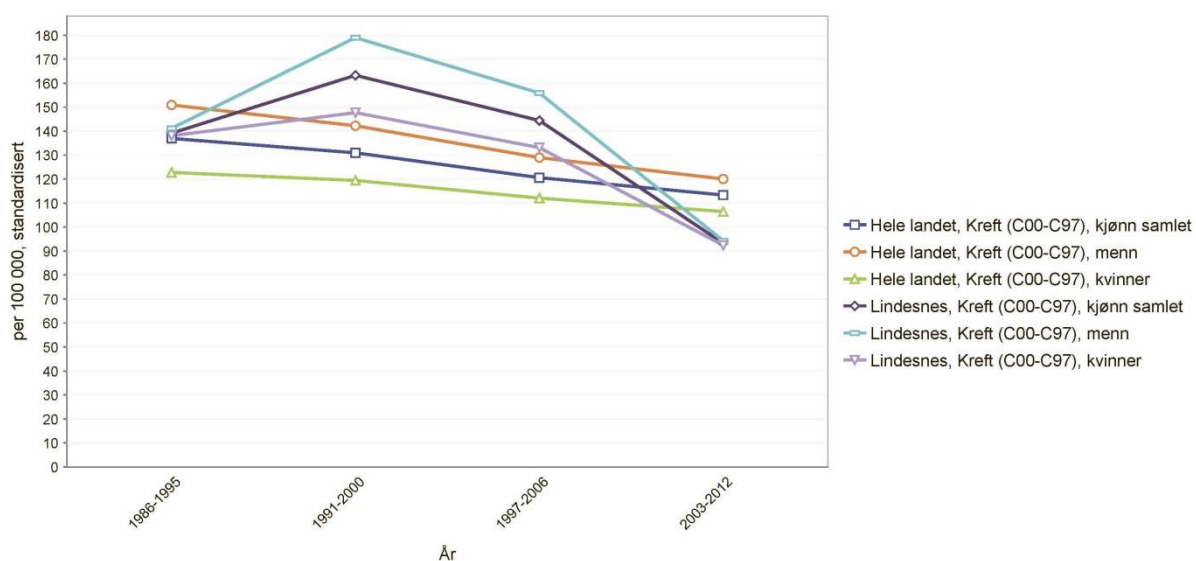
Kilde: Folkehelseinstituttet

Nye tilfeller av lungekreft per 100 000 innbyggere per år (gjennomsnitt for 10-årsperioder).

	Lindesnes	Mandal	Marnardal	Birkenes	Vest- Agder	Hele landet
Lungekreft, nye tilfeller 1994-2003	75,5	58,9	52	48,9	56,8	45,7
Lungekreft, nye tilfeller 1999-2008	75,4	68,8	53	50	65,2	50,7
Lungekreft, nye tilfeller 2004-2013	79,8	73,6	80,5	66,3	70,2	55,3

Kilde: Folkehelseinstituttet

Dødelighet på grunn av kreft (0-74 år) per 100 000

6.6 Kols og astma

Vi har litt flere kolspasienter enn resten av landet. Det gis nå et tilbud til kolspasienter hos fysioterapeuten med driftsavtale. Dette er et gruppetilbud med lungefysioterapi.

Kols og astma, legemiddelbrukere 45-74 år per 1000

	Lindesnes	Mandal	Marnardal	Birkenes	Vest- Agder	Hele landet
2005-2007	108,1	106,5	82,1	94,8	92,1	92,4
2009-2011	108,8	106,6	102,1	105,2	98,1	96,8
2013-2015	114,2	108,8	97,7	111,2	104,3	104,2

Kilde: Folkehelseinstituttet

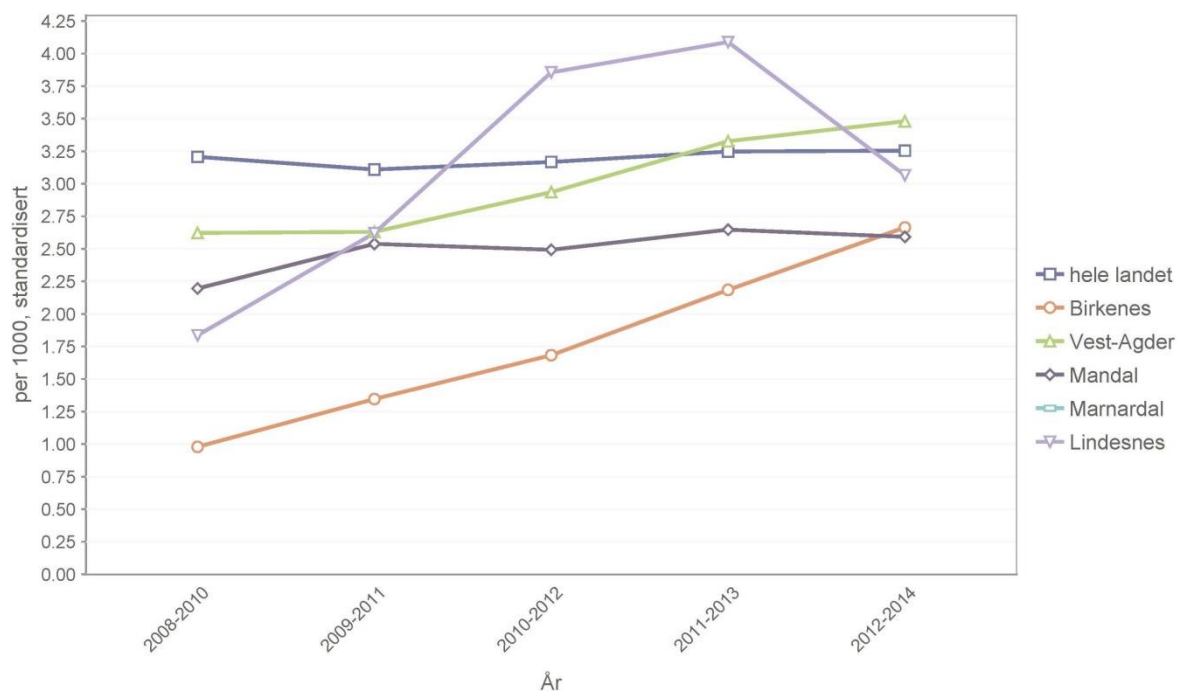
Kolspasienter over 45 år i spesialisthelsetjenesten

	Lindesnes	Mandal	Marnardal	Birkenes	Vest- Agder	Hele landet
2011-2013	1,7	1,1	0,9	1,4	1,4

Kilde: Folkehelseinstituttet

Figuren under viser utviklingen av kolspasienter over tid:

KOLS, spesialisthelsetjenesten (45 +) - kjønn samlet, per 1000, standardisert

Kilde: Folkehelseinstituttet

6.7 Psykiske helse

Psykiske lidelser er svært vanlig i befolkningen, men forekomsten er stabil. Ca. en tredel av voksne har en psykisk lidelse i løpet av et år (inkludert alkoholmisbruk), mens 8 % av barn og unge til en hver tid har en psykisk lidelse. Den vanligste psykiske lidelsen er angst, fulgt av depresjon. (Kilde: folkehelseinstituttet)

Det er litt flere som har vært i kontakt med primærhelsetjenesten på grunn av psykiske lidelser enn på landsbasis. Vi ligger på gjennomsnittsnivå for hele landet i bruk av legemidler for psykiske lidelser.

Vi ligger på gjennomsnittsnivå for hele landet i bruk av legemidler for psykiske lidelser. Bruk av antidepressiva, sovemidler og angstdempende midler og ADHD-midler er nokså stabilt, og viser en svak nedgang. Det er kvinner som bruker mest legemidler. Dette er særlig tydelig når det gjelder midler mot psykiske lidelser; antidepressiva, sovemidler og angstdempende midler.

Helsestasjonen opplever at det er flere barn og familier som sliter nå enn tidligere. Det er mange flere barn og unge som oppsøker helsesøster fordi de har det vanskelig. Mange sliter på grunn av samlivsbrudd.

Antall personer 0-74 år som har vært i kontakt med fastlege eller legevakt per 1000 innbyggere per år, 2011-2013

	Lindesnes	Mandal	Marnardal	Birkenes	Vest- Agder	Hele landet
Psykiske symptomer/lidelser – primærhelsetjenesten 0-74 år	150	169	148	169	149	139

Kilde: folkehelseinstituttet

Legemiddelbrukere, 0-74 år, tall per 1000 (2011-2013)

	Lindesnes	Mandal	Marnardal	Birkenes	Vest- Agder	Hele landet
Antibiotika til systemisk bruk	254,1	259,7	258,6	228	257,4	237,9
Antidepressiva	57,3	54,1	59,2	66,5	55,7	56,3
Sovemidler og angstdempende midler	93,6	119	96,1	104,7	111,7	93,5
ADHD-midler	4,6	8,1	7,8	9,3	7	7

Kilde: Folkehelseinstituttet

Utvikling i bruk av legemidler over tid; Lindesnes kommune

	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011	2010-2012	2011-2013
Midler mot psykiske lidelser	135,6	135,9	135	132,8	130,9	130,7

Kilde: Folkehelseinstituttet

6.8 Selvopplevd helse

Vi vil få flere interessante data til høsten i folkehelseundersøkelsen som fylkeskommunen gjennomfører og Ungdata (elever i ungdomsskolen og videregående skole) som ble gjennomført våren 2016 . Disse håper vi vil gi oss et inntrykk av hvordan både ungdom og voksne folk opplever sin egen helse.